

Examensarbete

Grafik till Studentkören Brahe Djäkners 80-års jubileum

Martin Larsson

Formgivning | Yrkehögskolan Novia | Åbo 2017

Grafisk layout
Martin Larsson © 2017

Examensarbete

Författare: Martin Larsson

Utbildningsprogram och ort: Formgivning, Åbo

Inriktningalternativ / fördjupning: Möbelformgivning

Handledare: Tommy Nyman

Titel: Examensarbete – Grafik till Studentkören Brahe Djäknars 80-års jubileum

Datum: 18.4.2017

Sidantal: 50

Språk: Svenska

Nyckelord: Grafisk formgivning, layout, typografi, jugend

Abstrakt

I mitt examensarbete har jag samarbetat med föreningen Studentkören Brahe Djäknar r.f. i Åbo Akademi. I detta samarbete har jag fått som uppdrag att planera den grafiska profilen för körens 80-års jubileum. Jag har formgett affischna, en banderoll, historiken, programbladet till jubileumskonserten, sitzhäftet, etiketten till jubileumsölet och menykortet till jubileumsbanketten. I mitt arbete har jag också forskat i grafisk formgivning och typografi. Eftersom jag utgått från jugendstilen i planeringen av den grafiska profilen, har jag forskat i hur stilen påverkat arkitektur och design. Syftet med mitt examensarbete är att ta fram en fungerande grafisk helhet. Detta betyder att de olika komponenterna (affischna, banderollen, historiken, programbladet, sitzhäftet, etiketten och menykortet) följer samma formspråk.

Tiivistelmä

Opinnäytetyössäni olen tehnyt yhteistyötä opiskelijakuoro Studentkören Brahe Djäknar r.f:n kanssa Åbo Akademiassa. Tässä yhteistyössä olen saanut tehtäväksi suunnitella grafiikka kuoron 80-vuotisjuhlaan. Olen suunnitellut julisteet, bannerin, historiikin, juhlakonsertin ohjelmalehti, lauluvihon, juhlaolueen etiketti ja banketin menukortti. Työssäni olen myös opiskellut graafista suunnittelua ja typografiaa. Koska olen käyttänyt jugendtyyliä inspiraationa suunnittelussani, olen tutkinut miten se on vaikuttanut arkkitehtuuria ja muotoilua. Tavoitteeni opinnäytetyössäni on kehittää toimiva graafinen kokonaisuus. Tämä tarkoittaa, että kaikki komponentit (julisteet, banneri, historiikki, ohjelmalehti, lauluvihko, etiketti ja menukortti) seuraa samaa muotokieltä.

Abstract

In my thesis I have been collaborating with the student choir Studentkören Brahe Djäknar r.f. in Åbo Akademi University. In this collaboration, I have been assigned to plan the graphic profile for the choir's 80th anniversary. I have designed the posters, a banner, a history, the program sheet for the jubilee concert, a songbook, the label for the jubilee beer and the menu card for the jubilee banquet. In my work, I have also studied graphic design and typography. Since I have taken inspiration from the Art Nouveau style in the designing of the graphic profile, I have studied how it has influenced architecture and design. The purpose of my thesis is to create a working graphic entirety. This means that the various components (posters, banner, history, songbook, label and menu card) follow the same graphic language.

Innehåll

1 Inledning, s. 10

2 Bakgrund, s. 12

2.2 Min uppdragsgivare, s. 12

2.3 Syfte, s. 12

3 Teoretisk forskning, s. 14

3.2 Typografi, s. 14

3.3 Layout, s. 14

3.4 Jugend, s. 15

3.4.2 Jugendstilens påverkan på arkitektur och design, s. 15

4 Metoder och tillvägagångssätt, s. 20

4.2 Benchmarking, s. 20

4.3 Benchmarking i mitt arbete, s. 21

5 Planeringsprocessen, s. 26

5.2 Utformningen av den grafiska profilen, s. 26

5.2.2 Affischerna och banderollen, s. 30

5.2.3 Historiken, s. 34

5.2.4 Programbladet, s. 37

5.2.5 Sitzhäftet, s. 40

5.2.6 Etiketten till jubileumsölet, s. 43

5.2.7 Menykortet, s. 44

6 Resultat och tolkning, s. 47

6.2 Självbedömning, s. 48

Källförteckning

Bildförteckning

1 Inledning

I Inledning

Detta examensarbete behandlar mitt samarbete med föreningen Studentkören Brahe Djäknar r.f. i Åbo Akademi. I detta samarbete har jag fungerat som grafiker och fått som uppdrag att planera den grafiska profilen för körens 80-års jubileum. Jag har formgett affischerna, banderollen, historiken, programbladet till jubileumskonserten, sitzhäftet, etiketten till jubileumsölet och menykortet till jubileumsbanket-

ten. I mitt arbete har jag forskat i grafisk formgivning och typografi; jag har studerat grafik från tidigare jubileum och tidigare grafikarbeten jag gjort, och tagit fasta på saker som fungerat och saker som inte gjort det. Eftersom jag utgått från jugendstilen i planeringsprocessen, har jag också forskat i hur den påverkat arkitektur och design.

2 Bakgrund

2 Bakgrund

Valet av ämne till mitt examensarbete uppstod under min praktikperiod vid *Life on a Leaf House* i Åbo. Mina handledare var konstnären och designern Jan-Erik Andersson och grafikern Marjo Malin. Då jag praktiserade hos dem fick jag bekanta mig och jobba med grafisk formgivning. Detta ledde till att jag blev mer och mer intresserad av ämnet och eftersom jag dessutom satt i Brahe Djäknars jubileumskommitté som grafikansvarig, bestämde jag mig för att utnyttja situationen.

2.2 Min uppdragsgivare

Studentkören Brahe Djäknar r.f. (BD) är en finlandssvensk manskör vid Åbo Akademi som grundades år 1937. Den leddes då av John Rosas ända fram till år 1955 då Gottfrid Gräsbeck tog över. I slutet av år 1990 pensionerades Gräsbeck och 1991 tog körens nuvarande

dirigent, Ulf Långbacka, över. Kören består av 40-50 aktiva medlemmar och bedriver årligen en livlig verksamhet innehållande konserter, turnéer, radio- och TV-framträdanden, samarbetsprojekt med andra körer och orkestrar och skivinspelningar (Studentkören Brahe Djäknar).

2.3 Syfte

Syftet med examensarbetet är att framställa en fungerande grafisk helhet. Detta betyder för det första att grafiken ska förmedla rätt budskap åt mottagaren. För det andra är det också viktigt att kunna se att de olika komponenterna (affischerna, banderollen, historiken, programbladet, sitzhäftet, etiketten och menykortet) är enhetliga; att de följer samma färgkarta, samma formspråk och att de har samma grafiska element.

3 Teoretisk forskning

3 Teoretisk forskning

Eftersom mitt examensarbete behandlar grafisk formgivning har jag forskat i typografi och layout. Utöver det har jag också forskat i hur jugendstilen påverkat arkitektur och design eftersom jag utgått från den stilen i mitt grafikarbete.

3.2 Typografi

Typografi innebär läran om bokstävernas form, storlek och funktion. Kombinerade bildar bokstäverna ord, orden i sin tur bildar meningar vilket slutligen bildar text. Det är fråga om kommunikation, att förmedla ett budskap från författaren till läsaren, d.v.s. från sändaren till mottagaren (Bergström, Flessa och Lundgren 1994, s. 40).

Typografi kan delas in i två olika typer; *osynlig* och *synlig typografi*. Osynlig typografi innebär att det grafiska upplägget är diskret och lugnt, t.ex.

en boksida i en roman; att inte mottagaren störs av några extra utstickande element. Synlig typografi är motsatsen till det förstnämnda begreppet. Syftet här är att fånga mottagarens uppmärksamhet och understryka budskapet genom att t.ex. använda starka, dramatiska färger och rubriker med extra stor font. Exempel på detta är affischer och skivomslag (Bergström, Flessa och Lundgren 1994, s. 41).

3.3 Layout

Layout, eller grafisk formgivning, är en del av typografi och vise versa, men det finns dock några skillnader. I typografi koncentrerar man sig mest på de minsta detaljerna, d.v.s. bokstäverna och tecknen. I layout däremot jobbar man med grafiska element och bilder, större helheter och komposition; man sysslar med grafisk kommunikation mellan sändaren och mottagaren. I layout talar man om begreppen *form*

och *innehåll*. Form syftar på vilket sätt man fördelar grafiska element, t.ex. logotyper, bilder, rubriker och texter, på en begränsad yta. Formens syfte är å ena sidan att attrahera och fånga mottagarens uppmärksamhet, och å andra sidan att hjälpa mottagaren att hitta fram till budskapet. Innehåll däremot syftar på vilket sätt man fyller de grafiska elementen med betydelse (Bergström, Flessa och Lundgren 1994, s. 118, 121).

För att göra innehållet mera begripligt och lättare för budskapet att nå mottagaren, är det grafikerns uppgift att för det första avgränsa materialet, d.v.s. välja vilken information som ska tas med och inte tas med. För det andra att skapa en struktur och en disposition. Effektiv grafisk kommunikation skapas genom kombinationen av form och innehåll (Bergström, Flessa och Lundgren 1994, s. 118).

För att ytterligare beskriva grafisk formgivning, följer här två definitioner:

”Grafisk formgivning, *grafisk design*, den fas i planeringen av en trycksak (t.ex. en bok) då man bestämmer dess typografiska form, d.v.s. hur rubriker, texttytor och bilder skall placeras för att helheten skall bli lättläst och estetiskt tilltalande.” (Pettersson, m.fl. 2004, s. 201)

”Grafisk formgivning, *grafisk design*, avser arbetet med att planera och utforma grafiska produkter med hänsyn till utförande (format, sidantal, materialspecifikation), layout och typografi såväl praktiska som estetiska aspekter.” (Pettersson, m.fl. 2004, s. 201)

Många gånger vet inte författaren eller skribenten hur han eller hon ska visualisera dennes text. Det är här formgivaren kommer in i bilden; det är den grafiska formgivarens uppgift att förstärka författarens budskap genom att visuellt återge dennes tankar.

3.4 Jugend

Jugend var en konst-, design- och arkitekturstil som uppkom i slutet av 1800-talet och varade fram till ca år 1914. Typiska kännetecken för jugendstilen är dess skulpturala, mjuka, virvlande former och stiliserade ornament som var inspirerade av växt- och djurriket. Tvära snitt undveks och kanter och hörn omgavs ofta med snirkliga element. Andra motiv man använde var människofigurer med böljande hår och klänningar för att ytterligare understryka den virvlande rörelsen i kompositionen (Vihma 2003, s. 58).

Stilens namn kommer från den tyska tidskriften *Die Jugend*, vars första nummer utgavs år 1896. Medan namnet är tyskt, hävdar man att själva mönsterstilen var en produkt av franskt-engelskt ursprung (Hellstedt 1988, s. 135).

3.4.2 Jugendstilens påverkan på arkitektur och design

Under dess uppkomst var jugend den första stilen som ville bryta sig loss från de tidigare tankesätten; man ville skapa något nytt och inte imitera tidigare konststilar. Formgivaren, konstnären och författaren William Morris (1834-1896) var en bland de drivande krafterna till stilen. Morris ville så att säga ”tänka utanför lådan” och började utveckla sina idéer i form av möbler, tapeter, textilier och andra bruksföremål i sitt hus *Red House* i Kent, England (Hellstedt 1988, s. 135).

Eftersom jugend skiljde sig så mycket från de tidigare stilarna, p.g.a. att den uttryckte människornas värderingar och aktiviteter på ett nytt sätt, ledde till att den fort blev uppskattad av en allt bredare publik, däribland konstnärer. Detta i sin tur ledde till att bildkonstnärerna började ägna sig åt arkitektur och att formge bruksföremål och grafik. Ett tecken på det här var de typiska jugend-produkterna;

de var ofta unika och skickligt gjorda hantverksalster (Vihma 2003, s. 56).

Under jugendperioden höll man också på med något som kallas *allkonstverk*. Med allkonstverk menas att man i sitt arbete eftersträvade att skapa ett samspel mellan detaljerna och formerna så att de bildar en helhet. Ofta utförde man verket ensam, vilket betyder att arkitekterna ritade byggnader som helheter; från minsta interiör till hela byggnadskomplex. Ett bra exempel på det här är privatbostaden *Haus Tassel* i Bryssel, ritad av Victor Horta (1861-1947). I detta verk utnyttjade Horta materialestetiken till fullo och planerade detaljerna i böljande former; man kan se hur formerna fortsätter från ett material till ett annat (Vihma 2003, s. 59-60).

En annan drivande kraft under jugendperioden var Henry van de Velde (1863-1957). Liksom Horta, tillämpade också van de Velde allkonstverksidén i sitt arbete. Tack vare karriärf framgång blev han kallad till storhertigens hov i Sachsen-Weimar var han fick

som uppgift att föra samman industri och design. Detta ledde senare till att han grundade konstskolan *Weimarer Kunstgewerkschule* år 1906, och därigenom lade grundstenarna för 1900-talets kanske mest kända designskola; Bauhaus (Vihma 2003, s. 59-63).

Det som gjorde jugendstilen till en så framstående stil under dess kortvariga storhetstid var att den närmade sig vardagsmänniskan. Formgivarna ville väcka ett intresse hos offentligheten genom att tillämpa konst i vardagliga bruksföremål och offentlig design så som illustrationer och grafik, balkonger, ingångar till tunnelbanestationer, varuhus, restauranger och höghusfasader. Tack vare de moderna byggnadsmaterialen, järn och betong, kunde man börja experimentera med former vilket ledde till att många krävande och representativa projekt inom byggnadskonsten uppfördes under jugendperioden (Vihma 2003, s. 57-60).

Bild 1. Ingång till metro i Paris av Hector Guimard.

Bild 2. Skåp av Louis Majorelle.

Bild 3. Affisch av Alfons Mucha.

Bild 4. Trapphuset i Haus Tassel.

4 Metoder och tillvägagångssätt

4 Metoder och tillvägagångssätt

För att åstadkomma ett bra resultat i mitt arbete, att undgå samma misstag som jag själv gjort tidigare och misstag som andra grafiker gjort, har jag valt att använda mig av forskningsmetoden *produktbenchmarking* (product benchmarking). Jag har studerat grafik som jag tidigare gjort, grafik från Brahe Djäknars förra jubileumsår, diskuterat med användaren, som i detta fall är min kund, d.v.s. Brahe Djäknars styrelse och Brahe Djäknars jubileumskommitté. Utöver det har jag också diskuterat med en yrkesmänska, grafiker Marjo Malin.

4.2 Benchmarking

Benchmarking är en forskningsmetod som går ut på att man först identifierar problemområdet och sedan diskuterar med användare och / eller tillverkare. Det finns olika typer av benchmarking;

t.ex. *process benchmarking*, *financial* (finansiell) *benchmarking* och *product* (produkt) *benchmarking* (Wikipedia).

Produktbenchmarking går ut på att man intervjuar någon med erfarenhet för att undvika samma misstag, få goda råd och få reda på vad man ska ta i beaktande. I produktbenchmarking håller man också på med något som kallas *reverse engineering*. Med *reverse engineering* (omvänd konstruktion) menas att man plockar isär en produkt för att kunna få en bättre bild av bl.a. konstruktionen, anatomin, mått och material. Inom grafisk formgivning handlar det om att ta fasta på vilket radavstånd och vilken fontstorlek som passar bäst, marginalernas storlek och hur mycket luft det ska vara mellan de olika grafiska elementen för att å ena sidan göra en tydlig disposition, och å andra sidan skapa en estetisk komposition av innehållet (Wikipedia).

Bild 5. Exempel på affisch till Giuseppe Verdis Requiem i formatet A3.

4.3 Benchmarking i mitt arbete

I mitt examensarbete har jag använt mig av produktbenchmarking som forskningsmetod. För det första har jag studerat grafikarbeten som jag tidigare gjort; ett exempel är affischen till Verdis *Requiem* år 2016. Det som jag lag märke till var att sidmarginalerna är för små, vilket gör att texten ser ut att "glida ut" mot kanterna. Likaså är marginalen på nederkanten för liten i proportion till den övre, vilket gör att hela texten ser ut att "glida ner". En annan sak jag märkte var att textens radavstånd är för stort, vilket skapar obalans i kompositionen.

För det andra har jag studerat grafik från Brahe Djäknars tidigare jubileumsår och tagit fasta på saker som skulle behöva förbättring. Det första som jag lade märke till var sitzhäftet från jubiléet år 2012; noterna och sångtexten var alltför otydliga och pixlerade på vissa ställen, marginalerna var alltför små och på vissa sidor fanns det knappt någon marginal över huvud

taget. Utöver det saknades också sidnumrering, vilket gjorde det svårt att orientera sig i häftet.

Eftersom jag använt mig av benchmarking som forskningsmetod, har jag diskuterat med användaren och min kund, Brahe Djäknars styrelse och Brahe Djäknars jubileumskommitté under ett gemensamt möte. Jag fick höra att jag hade rätt så fria händer då det gäller färgval och stil, dock fanns det vissa kriterier; körens jubileumslogo skulle synas tydligt, fonten skulle vara lättläslig (helst en antikva) och grafiken skulle följa samma formspråk på varje trycksak för att göra en enhetlig grafisk profil. Utöver det skulle också sponsorernas logo synas på alla marknadsföringsartiklar (d.v.s. affischerna och banderollen), på programbladet till jubileumskonserten och på menykortet till jubileumbanketten (Brahe Djäknars styrelse och Brahe Djäknars jubileumskommitté 2016).

Under min praktikperiod vid Life on a Leaf House diskuterade jag också med en av mina handledare, Marjo

Malin. Malin berättade om misstag hon själv gjort under sin karriär och praktiska saker man ska ta i beaktande då man jobbar med layout. Den första punkten Malin tog upp var bokbinding; speciellt vid användning av limmad bindning ska man komma ihåg att ha tillräckligt stor innermarginal på boksidan. Orsaken till detta är att motverka att satsytan ”glider” för långt in till mitten av uppslaget, mot bokryggen. Vidare påpekade Malin också att man ska ha tillräckligt stor marginal på nederkanten så att inte texten ser ut att ”falla ner” (Malin 2016).

Den andra punkten Malin tog upp var layout på brödtext i spalter; texten ska vara ordnad med layoutinställningen *jämnställd text med den sista raden vänsterjusterad* (justify text with last line aligned left) istället för att vara ordnad med layoutinställningen *jämnställd text på alla rader* (justify all lines). Det vill säga att texten är jämnt fördelad mellan marginalerna och att den sista raden i spalten lämnar på vänster sida. Detta gör att avståndet

mellan varje ord blir naturligare fördelat, vilket gör det lättare och mera ergonomiskt för läsaren (Malin 2016).

Den tredje punkten Malin tog upp var att textens rader ska vara *arrangerade i samma vågräta linje* (align to grid) genom hela brödtexten. Det vill säga att textraderna varken ”hoppas upp” eller ”hoppas ner” på följande sida. Utöver det här påpekade Malin också att det är viktigt att placera rubriken så, att den är närmare det stycke vilken den hör till och längre ifrån det föregående för att inte skapa förvirring hos läsaren (Malin 2016).

Fridolins dårskap

Lugnt och gracieust Jean Sibelius

mf dolce

Tenor

1. Knappt le - her mäst, knappt hop - par lar, knappt blå - ses vin - tern
 (3.Dn) går med knä - sid gång-järns rock och hög och fe - jad
 (4.Gs) hem och gnid det fi - ra - lär som hän - ger på din

Bas

mf dolce

4

T

ur, då står du röd som forn - dom dags och glim - ögd vid din
 hatt, du dra - ger bal - sam i din lock och bär en skön kra -
 vägg, och sjung om vä - ra tom - ma är och säl - la dryc - kers

B

5

T

kmut. Vid i - de - a - lens sprucken - het och känslans skäm - da vin, var
 vatt. Ack, på de un - ga nar-rars stig, där väl - hakt svä - va fin, att
 drägg. Gjut dub - beltäl på fi - sor - na av sar - gad vi - o - lin, och

B

svårmod, Fri do - lin!

13

T

får du själv sin druck - ken het, du gam - le Fri do - lin? Du
 jag för - ma skall mä - ta dig, du gam - le Fri - do - lin! Gå svår - mod.
 gäst i af - ton - vi - sor - na ditt

B

Vinet fradgar

Ivar Hallström

T

Vi - net frad - gar ö - gat glim - mar. Tan - ken spi - ter djäv och fri

B

5

T

Nat - tens val - mo krön - ta tim - mar svä - va y - ran - de för - bi

B

9

T

mur - grön flä - ta king din tin - ning ba - da dig i Le - thes ström.

B

13

T

och ditt glas med lätt be - sin - ning tön, o tön, o tön, o tön!

B

17

T

Och ditt glas med lätt be - sin - ning tön, o tön!

B

Bild 6. Exempel på noter i sitzhäftet från Brahe Djäkners 75-års jubileum 2012.

<p>Nam libero tempore</p> <p>Skribent: Lorem Ipsum, mars 2016</p> <p>At vero eos et accusamus et iusto odio dignissimos ducimus qui blanditiis praesentium voluptatum deleniti atque corrupti quos dolores et quas molestias excepturi sint occaecati cupiditate non provident, similique sunt in culpa qui officia deserunt mollitia animi, id est laborum et dolorum fuga.</p> <p>Et harum quidem rerum facilis est et expedita distinctio. Nam libero tempore, cum soluta nobis est eligendi optio cumque nihil impedit quo minus id quod maxime placeat facere possimus, omnis voluptas assumenda est, omnis dolor repellendus.</p> <p>Temporibus autem quibusdam et aut officiis debitis aut rerum necessitatibus saepe eveniet ut et voluptates repudiandae sint et molestiae non recusandae. Itaque earum rerum hic tenetur a sapiente delectus, ut aut reiciendis voluptatibus maiores alias consequatur aut perferendis doloribus asperiores repellat.</p> <p>Tempore cum soluta nobis est eligendi libero</p> <p>Skribent: Lorem Ipsum, augusti 2016</p> <p>At vero eos et accusamus et iusto odio dignissimos ducimus qui blanditiis praesentium voluptatum deleniti atque corrupti quos dolores et quas molestias excepturi sint occaecati cupiditate non provident, similique sunt in culpa qui officia deserunt mollitia animi, id est laborum et dolorum fuga.</p> <p>Et harum quidem rerum facilis est et expedita distinctio. Nam libero tempore, cum soluta nobis est eligendi optio cumque nihil impedit quo minus id quod maxime placeat facere possimus, omnis voluptas assumenda est, omnis dolor repellendus.</p> <p>Temporibus autem quibusdam et aut officiis debitis aut rerum necessitatibus saepe eveniet ut et voluptates repudiandae sint et molestiae non recusandae. Itaque earum rerum hic tenetur a sapiente delectus, ut aut reiciendis voluptatibus maiores alias consequatur aut perferendis doloribus asperiores repellat.</p> <p>Vero eos et accusamus et iusto odio dignissimos ducimus qui blanditiis praesentium voluptatum deleniti atque corrupti quos dolores et quas molestias excepturi sint occaecati cupiditate non provident, similique sunt in culpa qui officia deserunt mollitia animi, id est laborum et dolorum fuga. Et harum quidem rerum facilis est et expedita distinctio.</p> <p>Nam libero tempore, cum soluta nobis est eligendi optio cumque nihil impedit quo minus id quod maxime placeat facere possimus, omnis voluptas assumenda est, omnis dolor repellendus. Temporibus autem quibusdam et aut officiis debitis aut rerum necessitatibus saepe eveniet ut et voluptates repudiandae sint et molestiae non recusandae.</p> <p>Itaque earum rerum hic tenetur a sapiente delectus, ut aut reiciendis voluptatibus maiores alias consequatur aut perferendis doloribus asperiores repellat.</p> <p>voluptas assumenda est, omnis dolor repellendus.</p> <p>Temporibus autem quibusdam et aut officiis debitis aut rerum necessitatibus saepe eveniet ut et voluptates repudiandae sint et molestiae non recusandae. Itaque earum rerum hic tenetur a sapiente delectus, ut aut reiciendis voluptatibus maiores alias consequatur aut perferendis doloribus asperiores repellat.</p> <p>Vero eos et accusamus et iusto odio dignissimos ducimus qui blanditiis praesentium voluptatum deleniti atque corrupti</p> <p style="text-align: center;">2</p>	<p>quos dolores et quas molestias excepturi sint occaecati cupiditate non provident, similique sunt in culpa qui officia deserunt mollitia animi, id est laborum et dolorum fuga. Et harum quidem rerum facilis est et expedita distinctio.</p> <p>Nam libero tempore, cum soluta nobis est eligendi optio cumque nihil impedit quo minus id quod maxime placeat facere possimus, omnis voluptas assumenda est, omnis dolor repellendus.</p> <p>Temporibus autem quibusdam et aut officiis debitis aut rerum necessitatibus saepe eveniet ut et voluptates repudiandae sint et molestiae non recusandae.</p> <p>Itaque earum rerum hic tenetur a sapiente delectus, ut aut reiciendis voluptatibus maiores alias consequatur aut perferendis doloribus asperiores repellat.</p> <p>Cum soluta nobis est eligendi libero</p> <p>Skribent: Lorem Ipsum, september 2016</p> <p>At vero eos et accusamus et iusto odio dignissimos ducimus qui blanditiis praesentium voluptatum deleniti atque corrupti quos dolores et quas molestias excepturi sint occaecati cupiditate non provident, similique sunt in culpa qui officia deserunt mollitia animi, id est laborum et dolorum fuga.</p> <p>Et harum quidem rerum facilis est et expedita distinctio. Nam libero tempore, cum soluta nobis est eligendi optio cumque nihil impedit quo minus id quod maxime placeat facere possimus, omnis voluptas assumenda est, omnis dolor repellendus.</p> <p>Temporibus autem quibusdam et aut officiis debitis aut rerum necessitatibus saepe eveniet ut et voluptates repudiandae sint et molestiae non recusandae. Itaque earum rerum hic tenetur a sapiente delectus, ut aut reiciendis voluptatibus maiores alias consequatur aut perferendis doloribus asperiores repellat.</p> <p>Eos et accusamus et iusto odio dignissimos ducimus qui blanditiis praesentium voluptatum deleniti atque corrupti quos dolores et quas molestias excepturi sint occaecati cupiditate non provident, similique sunt in culpa qui officia deserunt mollitia animi, id est laborum et dolorum fuga. Et harum quidem rerum facilis est et expedita distinctio.</p> <p>Nam libero tempore, cum soluta nobis est eligendi optio cumque nihil impedit quo minus id quod maxime placeat facere possimus, omnis voluptas assumenda est, omnis dolor repellendus.</p> <p>Temporibus autem quibusdam et aut officiis debitis aut rerum necessitatibus saepe eveniet ut et voluptates repudiandae sint et molestiae non recusandae.</p> <p>Itaque earum rerum hic tenetur a sapiente delectus, ut aut reiciendis voluptatibus maiores alias consequatur aut perferendis doloribus asperiores repellat.</p> <p style="text-align: center;">3</p>
---	---

Bild 7. Exempel på brödtextslayout till Brahe Djäkners historik; t.v. med inställningen jämnställd text med den sista raden vänsterjusterad och t.h. med inställningen jämnställd text på alla rader.

5 Planeringsprocessen

5 Planeringsprocessen

Då jag började planera den grafiska profilen fanns det redan färdigt vissa ramar vilka jag fick röra mig inom, d.v.s. jubileumslogos formspråk. Dock fick jag lov av logos upphovsman att ändra dess storlek och färg, samt att använda dess grafiska element enligt behov.

5.2 Utformningen av den grafiska profilen

Det första jag gjorde i planeringssteget var att experimentera med olika färgkombinationer på logon och bakgrunden. Jag ställde mig frågan *med vilka färger framhävs logon bäst?* Jag tittade på logos originalversion på vit bakgrund och konstaterade att halva delen av den försvinner; g-klaven (det grafiska elementet på logos vänsterkant) och texten "BD80" har en ljus beige färg, vilket gör att det blir för

Bild 8. Olika färgexperiment. Logon i originalformat på nedersta raden till höger.

Bild 9. Den slutgiltiga versionen av logon.

lite kontrast mot den vita bakgrunden. Dessutom blir elementet på logons höger- och nederkant (de stiliserade växterna) för ”tungt” och för framträdande p.g.a. dess mörka färg; detta igen skapar för stora färgkontraster, vilket leder till att det blir obalans i kompositionen.

Efter att jag experimenterat en stund kom jag på idén att använda Brahe Djäknars färger i grafiken för att anknyta den med kören, d.v.s. kårbandets (gult och svart) och frackens färger (vitt och svart). Praktiskt fungerade färgerna också bra eftersom logon i gult framhävs bra mot en svart bakgrund.

För att hålla kvar den ursprungliga idén om att använda fler än en färg i logon, göra den intressantare och ytterligare framhäva texten ”BD80”, valde jag att färglägga växtornamenten på höger- och nederkanten, samt en del av g-klaven med en neddämpande, brunorange färg. Eftersom bakgrunden är svart, valde jag att färglägga informationstexten vit för att göra den mera

synlig och tydlig.

Eftersom logons form redan var bestämd och färdigt gjord, ville jag använda element av samma formspråk i resten av grafiken för att knyta ihop en fungerande helhet; man ska kunna se att logon och resten av grafiken hör ihop. Jag använde samma font i huvudrubriken som finns i logon, d.v.s. typsnittet *Boecklins Universe*. Eftersom fonten *Boecklins Universe* är så pass dekorativ och snirklig, märkte jag att den inte fungerar i brödtext eftersom den blir för otydlig och därför oergonomisk att läsa.

Vid valet av typsnitt till brödtexten hade jag i början svårt att hitta ett passande till *Boecklins Universe*. Jag var ute efter en elegant, men ändå stilren font. Först testade jag med typsnittet *Maiandra GD*; den fungerade utseendemässigt bra tillsammans med *Boecklins Universe*, men den fonten var en sanserif och därav oergonomisk att läsa i brödtext. Efter det testade jag *Bookman Old Style*; den är en antikva och fungerade rent praktiskt. Dock

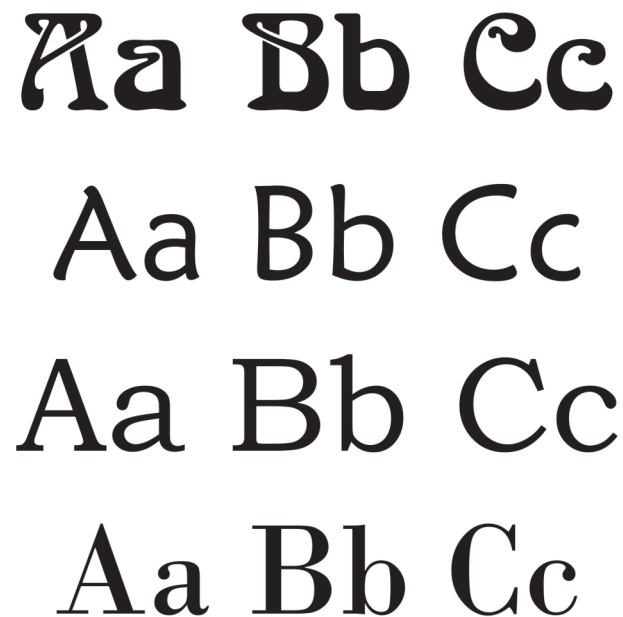

Bild 10. Alternativ på typsnitt, läst uppifrån ner; *Boecklins Universe*, *Maiandra GD*, *Bookman Old Style* och *Bodoni MT*.

uppnådde typsnittet *Bodoni MT* (också en antikva) både mina estetiska och praktiska krav bäst, vilket var orsaken till att jag valde den.

Då jag hade valt font och färgtema började jag fundera på de grafiska elementen och kompositionen. För att få ett festligare uttryck, använde jag g-klaven från logon och gjorde den till en dekorationsdetalj som jag sedan placerade i hörnen på trycksakerna (d.v.s. affischerna, banderollen, på pärmen av historiken, programbladet och sitzhäftet, och på etiketten till jubileumsölet). Jag valde också att använda dekorationsdetaljerna på insidan av skrifterna (historiken, programbladet, sitzhäftet och menykortet), d.v.s. på innehållsförteckningssidan, vid varje nytt kapitel och på menykortets uppslag för att göra dem intressantare. För att göra uppslagen stilrenare och framhäva hörndekorationerna, valde jag att färglägga dem svarta eftersom den gul-orangea versionen inte syns lika bra mot vit bakgrund.

Nästa steg i planeringsprocessen var

att gå in på detaljerna; lägga riktlinjer och ramar för bredden på marginalerna, fontstorleken, radavståndet, storleken på de grafiska elementen och avståndet mellan dessa. Då det gäller marginalernas storlek ville jag ha ordentligt stora marginaler; jag ville inte begå samma misstag som jag gjort i tidigare grafikarbeten. För att motverka att texten ser ut att ”falla ner”, gjorde jag den nedre marginalen aningen större än den övre. För att motverka att texten ser ut att ”glida” ut mot kanterna, gjorde jag tillräckligt stora marginaler på sidorna.

Vid valet av fontstorlek och radavstånd ville jag att förhållandet mellan dessa skulle vara harmoniskt, d.v.s. att det inte är för mycket luft mellan raderna. Jag ville heller inte att textraderna ser ”hoptryckta” ut, att det är för lite luft mellan dem.

För att göra kompositionen intressantare mixtrade jag lite med huvudrubriken och gjorde den bågformad, till en egen dekorationsdetalj. Här ville jag använda samma storlek på bågen för att skapa ett enhetligt mönster; huvud-

rubriken skulle ha lika stor böjning på affischerna och banderollen, häft- och bokpärmarna, etiketten och menykortet.

Dekorationsdetaljerna i hörnen skulle helst vara mindre än jubileumslogon för att inte dra till sig alltför mycket uppmärksamhet; logon skulle trots allt vara i centrum. Jag ville också att hörndekorationerna på den övre kanten ser lika stora ut i jämförelse med dekorationerna på den nedre, därför förminskade jag dem aningen på den nedre kanten för att kompositionen inte skulle bli för ”tung” nedtill.

Efter att jag skapat en modell på grafiken och noggrant utgått från mina riktlinjer, gick det ganska smärtfritt att tillämpa dessa på diverse format. Till exempel på programbladets pärm använde jag en förminskad version av affischerna, likaså använde jag samma mall på banderollen som på affischerna, det enda jag gjorde var att förstora formatet och flytta på en del av texten. Därför behövde jag inte desto mer testa mig fram med olika versioner.

5.2.2 Affischerna och banderollen

Studentkören Brahe Djäkna r.f.

1937-2017

Välkommen på Brahe Djäkna 80-års jubileum

Jubileumskonserten äger rum i Åbo konserthus lördagen den 13.5.2017

Bild 11. Första experimentversionen av affischen i formatet A4.

Bild 12. Andra experimentversionen av affischen (i formatet A4).

Bild 13. Första versionen av affischen i formatet A3.

Bild 14. Den slutgiltiga versionen av affischen (i formatet A3).

Studentkören Brahe Djäknar r.f.
1937 - 2017

Solist | Solisti
Dan Karlström

Piano
Folke Gräsbeck | Martin Segerstråle

Konferencier | Juontaja
Riko Eklundh

**Jubileumskonsept
Juhlakonsertti**

Dirigenter | Johtajat
Ulf Långbacka | Martin Segerstråle | Heikki Seppänen

Bartling | Långbacka | Manyia | Sibelius | Tormis

Åbo konserthus | Turun konserttitalo
Lördagen den 13.5.2017 | Lauantaina 13.5.2017
Kl. 16.00 | Klo 16.00

lippu.fi

Biljetter kan köpas via **Lippupiste**.
15,00€ / 10,00€ (inkl. ej serviceavgift)

Lippuja voi ostaa **Lippupiste**en kautta.
15,00€ / 10,00€ (ei sis. palvelumaksun)

Åbo Akademi

Nordea

© 2017 Martin Larsson

Bild 15. Banderollen i formatet 90 x 180 cm.

5.2.3 Historiken

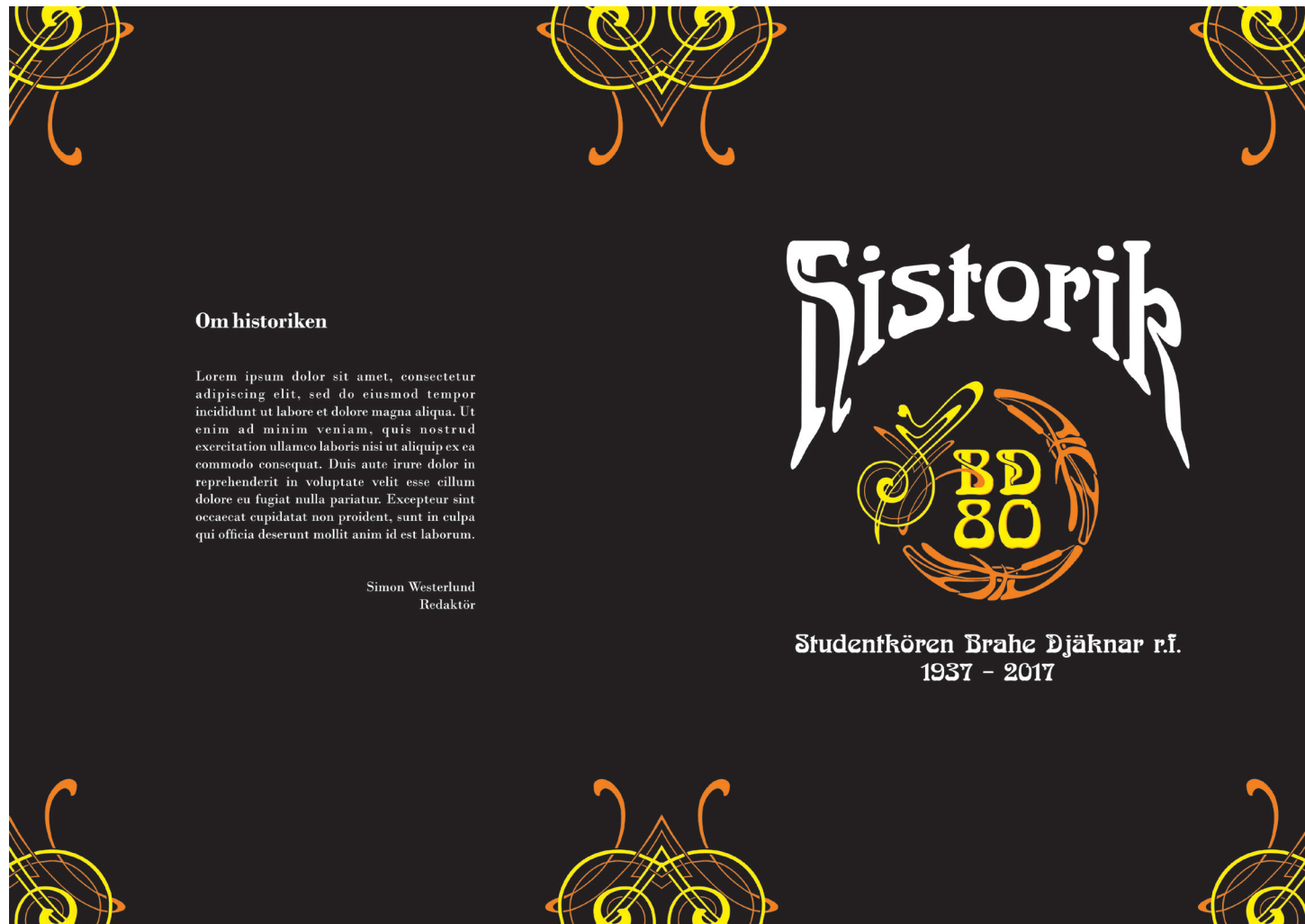

Bild 16. Första versionen av pärmen till historiken i formatet A4.

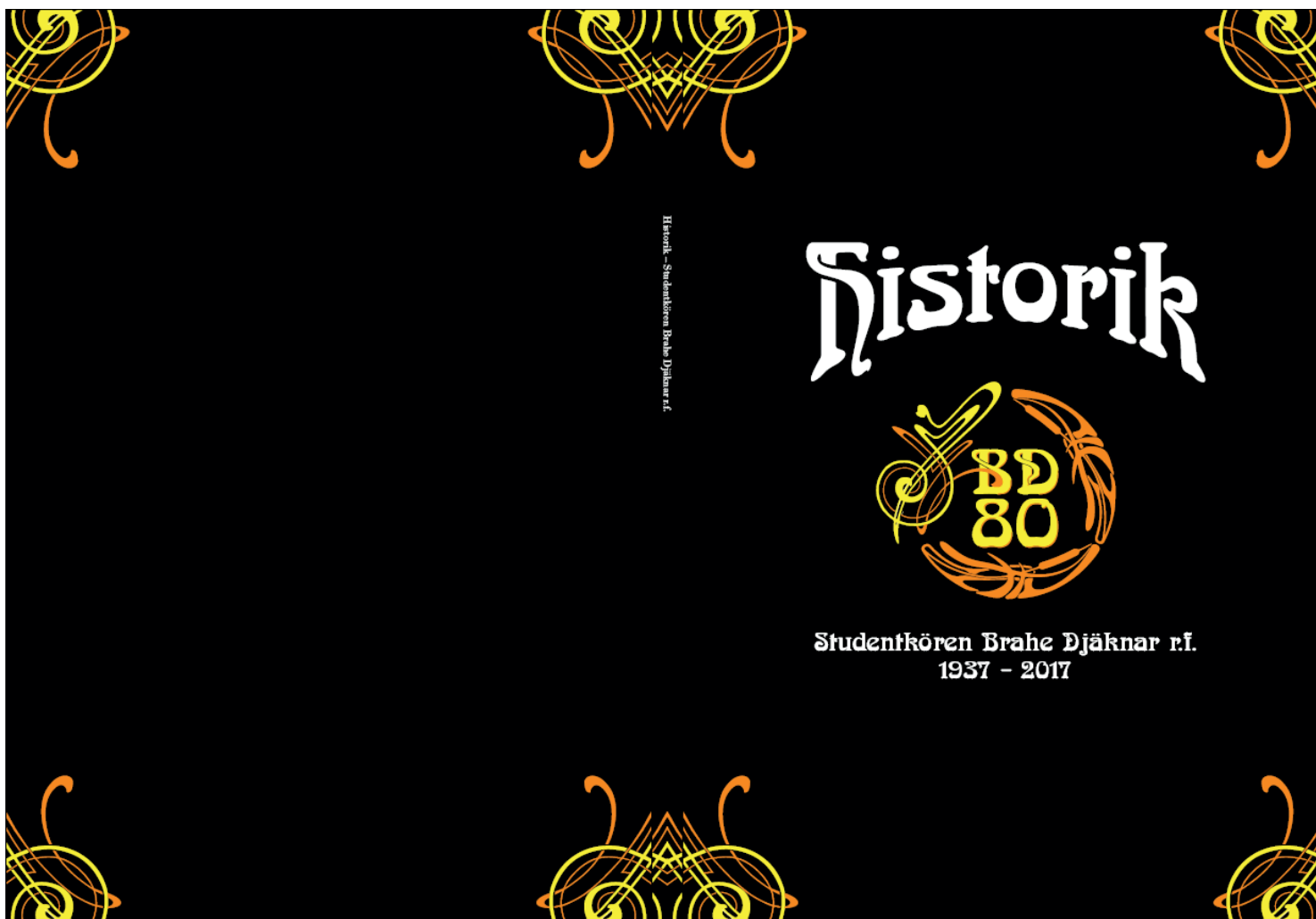

Bild 17. Den slutgiltiga versionen av pärmen till historiken (i formatet A4).

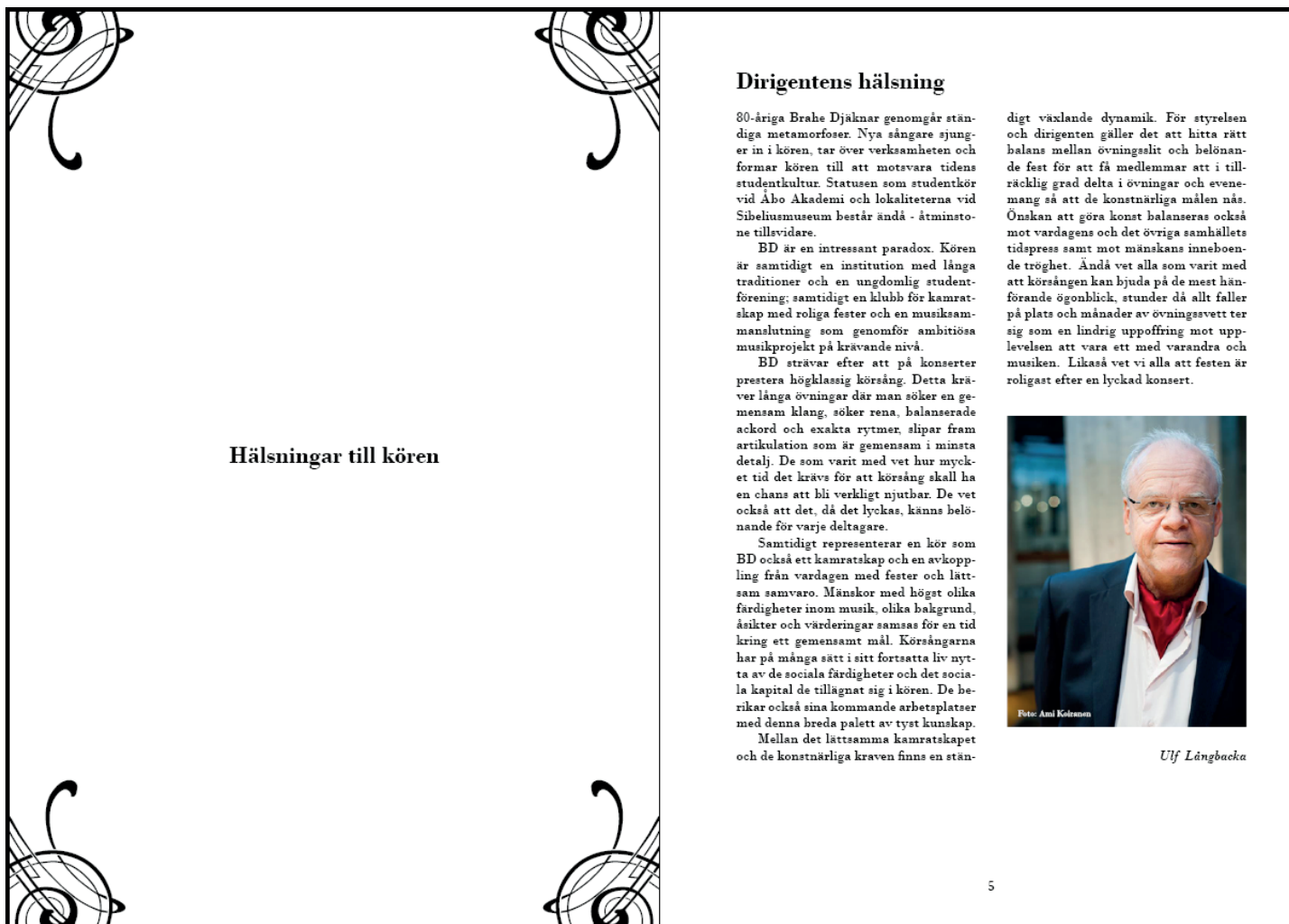

Bild 18. Layoutexempel på ett uppslag i historiken (i formatet A4).

5.2.4 Programbladet

Bild 19. Pärmen till programbladet i formatet A5.

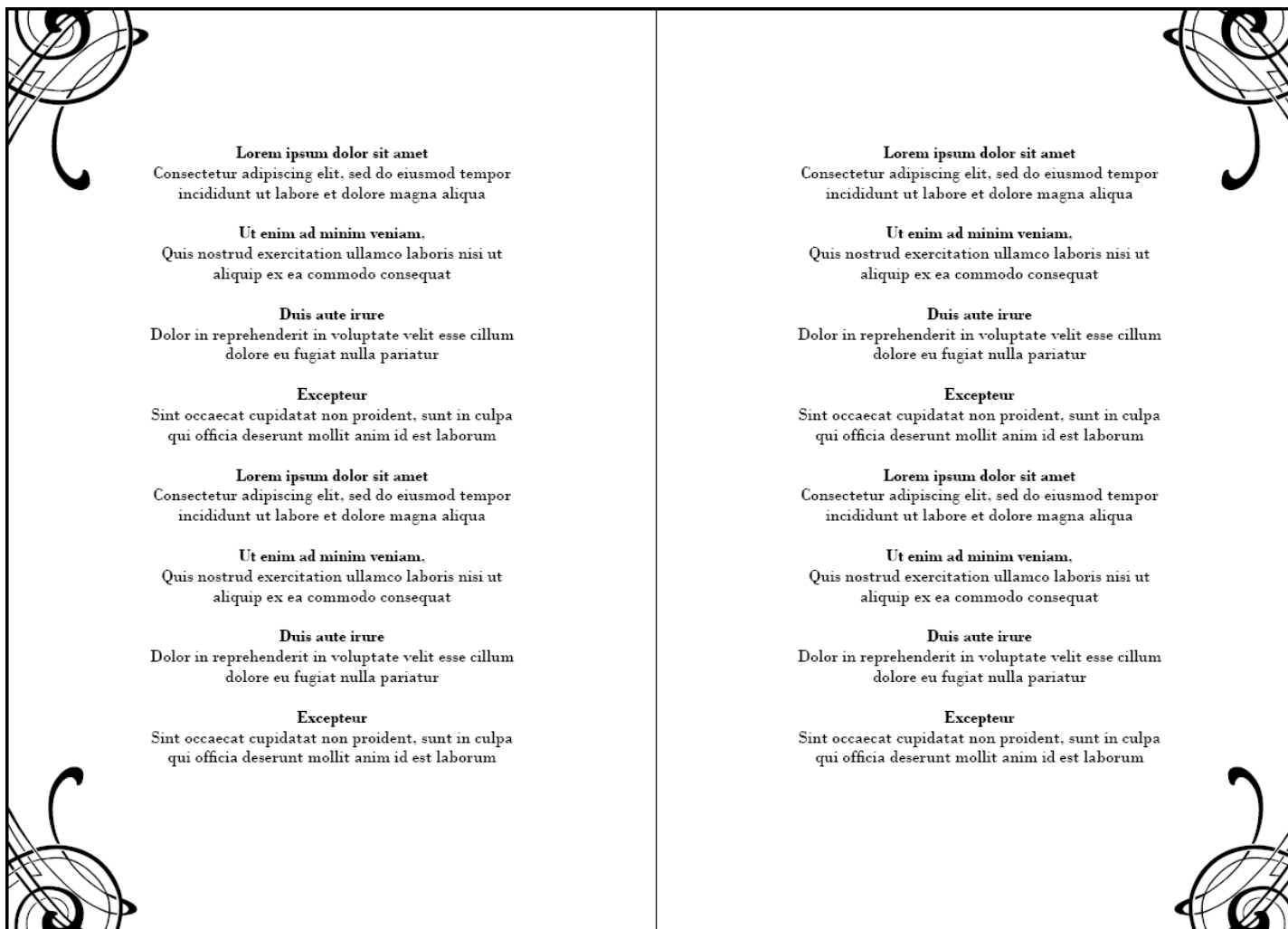

Bild 20. Layoutexempel på jubileumskonsertens sångordning i programbladet (i formatet A5).

tem accusantium doloremque laudantium, totam rem aperiam, eaque ipsa. Sed ut perspiciatis unde omnis iste natus error sit voluptatem accusantium.

Ulf Långbacka

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed do eiusmod tempor incididunt ut labore et dolore magna aliqua. Ut enim ad minim veniam, quis nostrud exercitation ullamco laboris nisi ut aliquip ex ea commodo consequat.

Duis aute irure dolor in reprehenderit in voluptate velit esse cillum dolore eu fugiat nulla pariatur. Excepteur sint occaecat cupidatat non proident, sunt in culpa qui officia deserunt mollit anim id est laborum.

Sed ut perspiciatis unde omnis iste natus error sit voluptatem accusantium doloremque laudantium, totam rem aperiam, eaque ipsa quae ab illo inventore veritatis et quasi architecto beatae vitae dicta sunt explicabo.

Sed ut perspiciatis unde omnis iste natus error sit voluptatem accusantium doloremque

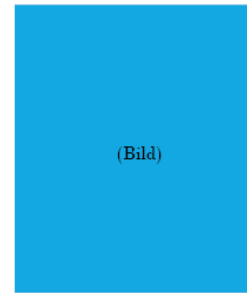
prehenderit qui in ea, vel illum qui dolorem eum fugiat quo voluptas nulla pariatur. Ut enim ad minima veniam, quis nostrum exercitationem ullam corporis suscipit ex ea commodi consequatur.

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed do eiusmod tempor incididunt ut labore et dolore magna aliqua. Ut enim ad minim veniam, quis nostrud exercitation ullamco laboris nisi ut aliquip ex ea commodo consequat.

Duis aute irure dolor in reprehenderit in voluptate velit esse cillum dolore eu fugiat nulla pariatur. Excepteur sint occaecat cupidatat non proident, sunt in culpa qui officia deserunt mollit

laudantium, totam rem aperiam, eaque ipsa. Sed ut perspiciatis unde omnis iste natus error sit voluptatem accusantium.

Martin Segerstråle

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed do eiusmod tempor incididunt ut labore et dolore magna aliqua. Ut enim ad minim veniam, quis nostrud exercitation ullamco laboris nisi ut aliquip ex ea commodo consequat.

Duis aute irure dolor in reprehenderit in voluptate velit esse cillum dolore eu fugiat nulla pariatur. Excepteur sint occaecat cupidatat non proident, sunt in culpa qui officia deserunt mollit anim id est laborum.

anim id est laborum.

Sed ut perspiciatis unde omnis iste natus error sit voluptatem accusantium doloremque laudantium, totam rem aperiam, eaque ipsa quae ab illo inventore veritatis et quasi architecto beatae vitae dicta sunt explicabo.

Sed ut perspiciatis unde omnis iste natus error sit voluptatem accusantium doloremque laudantium, totam rem aperiam, eaque ipsa. Sed ut perspiciatis unde omnis iste natus error sit voluptatem accusantium.

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed do eiusmod tempor incididunt ut labore et dolore magna aliqua. Ut enim ad minim veniam, quis nostrud exercitation ullamco laboris nisi ut aliquip ex ea commodo consequat.

Duis aute irure dolor in reprehenderit in voluptate velit esse cillum dolore eu fugiat nulla pariatur. Excepteur sint occaecat cupidatat non proident, sunt in culpa qui officia deserunt mollit anim id est laborum.

Bild 21. Layoutexempel på ett uppslag i programbladet (i formatet A5).

5.2.5 Sitzhäftet

Bild 22. Första versionen av pärmen till sitzhäftet i formatet A5.

Bild 23. Den slutgiltiga versionen av pärmen till sitzhäftet (i formatet A5).

Serenader

Serenad - Kom du ljuva (M) 32

Ljuva flicka (M) 33

Kristallen (M) 34

Gute nacht (M) 35

Amate ben mio (D) 36

Kärlekens visa (B) 37

Random

Island (M) 39

Hakkame mehed minema (M) 40

Studentsång - Dåne liksom åskan (M) 41

Signore delle cime (B) 42

Så skimrande var aldrig havet (B) 43

Nuijamiesten marssi (M) 44

Seitsemän miehen voima (M) 45

Rövarsången (M) 46

Schto smólnkul veselija glás (M) 47

Bullerengue (B) 48

Bèdu manu, lielu bèdu (B) 49

Ringlek (D) 50

Wangol (B) 51

Dana-dana (M) 52

Ja mã han leva (M) 53

B = arrangemang för blandad kör
D = arrangemang för damkör
M = arrangemang för manskör

Lorem Ipsum

Lorem Ipsum
Arr: Dolor Sit Amet

1. Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed do eiusmod
2. Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed do eiusmod

tempor incididunt ut labore et dolore magna aliqua. Ut enim ad minim veniam,
tempor incididunt ut labore et dolore magna aliqua. Ut enim ad minim veniam.

tempor incididunt ut labore et dolore magna aliqua. Ut enim ad minim veniam,
tempor incididunt ut labore et dolore magna aliqua. Ut enim ad minim veniam.

Bild 24. Layoutexempel på uppslag i sitzhäftet (i formatet A5).

5.2.6 Etiketten till jubileumsölet

Bild 25. De första versionerna av etiketten till jubileumsölet i formatet 67 x 95 mm.

Bild 26. Den slutgiltiga versionen av etiketten till jubileumsölet (i formatet 67 x 95 mm).

5.2.7 Menykortet

Bild 27. Den första versionen av pärmen till menykortet i formatet 100 x 210 mm.

Bild 28. Den slutgiltiga versionen av pärmen till menykortet (i formatet 100 x 210 mm).

Bild 29. Layoutexempel på uppslaget i menykortet (i formatet 100 x 210 mm).

6 Resultat och tolkning

6 Resultat och tolkning

Det här projektet har varit givande på många sätt; för det första har jag fått mycket mer kunskap om vad grafisk formgivning egentligen handlar om. Till en början kändes det som ett brett område och svårt att få ett grepp om det. Men så fort jag hade fördjupat mig i ämnet, krympte det betydligt; jag började se de väsentliga delarna.

För det andra har det varit ett projekt som hjälpt mig att utvecklas som grafisk formgivare och formgivare överlag; samtidigt som jag lärt mig av mina misstag, har jag också utvecklat mitt

estetiska öga. Det har också varit intressant att studera designhistoria och hur jugendstilen påverkat den. Utöver det har jag också fått betydligt mera kunskap om designprogrammet Adobe InDesign som jag använt och vilket de flesta grafiker använder idag.

Samtidigt som det har varit givande har det också varit krävande; många parter har varit involverade och det var många saker man skulle ta beaktande. Ofta dröjde det att få det skriftliga materialet av kunden, vilket i sin tur fördröjde hela layoutarbetet. Det

här är en annan sak jag lärt mig; som grafiker ska man tydligt och bestämt lägga ut deadlines åt skribenten för att undvika fördröjningar.

Eftersom jubileumsgrafiken inte hann bli tryckt förrän jag lämnade in mitt examensarbete, kan jag tyvärr inte säga hur slutresultatet blev efter att det kommit från tryckeriet. Det jag kan säga är att jag är nöjd med helheten, det som jag ser på skärmen, och det som jag själv har åstadkommit.

6.2 Själbedömning

Till en början var det svårt att komma igång med skrivandet, det måste jag erkänna. Jag tänkte många gånger vad ska det här bli till? En av orsakerna var att jag hade andra grafikprojekt samtidigt som drog ut på tiden eftersom det var så många delaktiga och många viljor involverade i de projekten. Detta var ibland frustrerande och stressande; jag kände hur deadlinen till examensarbetet kröp allt närmare och närmare och jag fick inte arbeta på det i lugn och ro så som jag först hade tänkt.

Att hänvisa till källor var heller inte riktigt min grej till en början, men så

fort jag kom igång med skrivandet och satte mig in i hur källhänvisningssystemet funkar, flöt det på ganska bra. En annan sak som hjälpte mig att komma igång var rubrikerna; att få en struktur på det hela, att begränsa de ämnen jag skulle behandla.

På det praktiska planet tycker jag att jag lyckats med att skapa en fungerande grafisk helhet; jag har lyckats hålla mig till den ”röda tråden” och mött kundens krav. Det teoretiska planet har hjälpt mig att utvecklas som formgivare; genom att först ha studerat och sedan analyserat de ämnen mitt

examensarbete behandlar, d.v.s. typografi, layout, jugendstilen och benchmarking, har klargjort för mig vad dessa handlar om.

Grafisk formgivning är ett fascinerande ämne; hur mycket det påverkar oss och att vi hela tiden är omgivna av det. Jag ser det som en exakt konstform; varje detalj spelar roll, elementen på en yta är beroende av varandra och påverkar varandra. Det här är något som perfektionisten i mig älskar och en sak jag kan tänka mig att jobba med i framtiden.

Källförteckning

Internet

Studentkören Brahe Djäknar. <http://www.brahedjaknar.fi/omkoren.php> (hämtat 14.2.2017)

Studentkören Brahe Djäknar. <http://www.brahedjaknar.fi/insjungning.php> (hämtat 14.2.2017)

Wikipedia. <https://en.wikipedia.org/wiki/Benchmarking> (hämtat 27.3.2017)

Litteratur

Bergström, B., Flessa, G. & Lundgren, P. (1994). *Grafisk kommunikation* (s. 40-41, 118-121). Slovenien: Korotan Ljubljana.

Hellstedt, J. (1988). *De västerländska konststilarnas historia, del 2: från rokokoko till funktionalism* (s. 135-138). Hässelholm: Bokförlaget Seminarium.

Petterson, R., Frank, L., Frohm, J., Holmberg, S., Johansson, P., Meldert, M. & Strand, L. (2004). *Bild & form för informationsdesign* (s. 201). Danmark: Narayana Press.

Vihma, S. (2003). *Designhistoria – en introduktion* (s. 56-62). Helsingfors: Raster Förlag.

Övriga källor

Diskussion med Marjo Malin, grafiker vid Life on a Leaf House, Åbo, 20.9.2016.

Diskussion med Studentkören Brahe Djäknars styrelse och Studentkören Brahe Djäknars jubileumskommitté, Åbo, 20.9.2016.

Bildförteckning

Bild 1, s. 15. Wikimedia.

<https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/f/f6/Abbesses.JPG>
(hämtad 16.4.2017)

Bild 2, s. 15. Wikimedia.

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/3/39/Louis_Majorelle_-_Wall_Cabinet_-_Walters_6587.jpg (hämtad 16.4.2017)

Bild 3, s. 16 Wikimedia.

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/b/bd/Alfons_Mucha_-_F._Champenois_Imprimeur-%C3%89diteur.jpg (hämtad 16.4.2017)

Bild 4, s. 16. Wikipedia.

https://en.wikipedia.org/wiki/H%C3%B4tel_Tassel#/media/File:Tassel_House_stairway.JPG (hämtad 29.3.2017)

